

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ»

«Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок
ефективності дій у тактичних ситуаціях»

Методичні вказівки

до практичної роботи для студентів НТУ ХПІ» денної форми навчання усіх
спеціальностей

з дисципліни «Фізичне виховання»

спеціалізація з виду спорту «Теніс»

Харків

НТУ «ХПІ»

2022

Методичні вказівки для студентів НТУ «ХП» до практичної роботи «Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях» з дисципліни «Фізичне виховання» спеціалізація з виду спорту «Теніс» / Розр.: Євтифієва І.І., Донець Ю.Г., Євтифієв А.С. – Харків: НТУ «ХП», 2022. – 24 с.

Розробники: Євтифієва І.І., доцент, д. філ. з фіз. вих. та спорту
Донець Ю.Г., старший викладач
Євтифієв А.С., старший викладач

Рецензент: Тіняков А.О., доцент, канд. пед. наук, НТУ «ХП»

Методичні вказівки розглянуті та схвалені на засіданні кафедри «Фізичне виховання» НТУ «ХП»

Протокол № 8 від «26 січня» 2022 р.

© НТУ «ХП», 2022
© Євтифієва І.І., 2022
© Донець Ю.Г., 2022
© Євтифієв А.С., 2022

Методичні вказівки підготовлені для студентів денної форми навчання усіх спеціальностей НТУ «ХПІ» (основна медична група, спеціалізація з виду спорту «Теніс») при переведенні навчального процесу у дистанційну форму навчання.

Запропоновано студентам організацію контролю за показниками тактичної підготовленості гравців в теніс під час матчу, збагачення теоретичних знань у системі тактичної підготовки тенісистів, вмінню проводити аналіз показників за визначеними критеріями та робити висновки на основі отриманих результатів.

Встановлено критерії оцінки виконання практичної роботи «Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях»

Надано зразок структури практичної роботи.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Теоретичні основи системи тактичної підготовки гравців в теніс.....	5
2 Порядок виконання практичної роботи.....	9
3 Вимоги до оформлення звіту практичної роботи.....	12
4 Критерії оцінки результатів практичної роботи.....	14
Список джерел інформації.....	15
Додаток А.....	16
Додаток Б.....	18

ВСТУП

Дана практична робота укладена для студентів 1-3 курсів денної форми навчання усіх спеціальностей НТУ «ХП» (основна медична група, спеціалізація з виду спорту «Теніс») і надає можливість забезпечити проведення навчального процесу з дисципліни «Фізичне виховання» у дистанційній формі.

При виконанні практичної роботи студенти самостійно зможуть:

- отримати поглиблені знання у правилах гри в теніс, а саме, облаштування майданчика, система ведення рахунку, процедура розіграшу м'яча, поведінка гравців, суддів і глядачів на тенісному корті під час матчу;
- ознайомитись з грою спортсменів високого класу - провідних тенісистів світу;
- ознайомитись з інформацією на офіційному саєті міжнародної федерації тенісу (ITF) і офіційному саєті федерації тенісу України (ФТУ);
- отримати базові знання з організації системи тактичної підготовки тенісистів;
- вивчити та застосувати на практиці методику оцінки показників тактичної підготовленості гравців в теніс;
- надавати рекомендації гравцям в теніс для вдосконалення тактичних дій спираючись на отримані експериментальні дані;
- застосовувати отримані знання для самовдосконалення власної гри.

У процесі виконання практичної роботи студенти вивчать правила гри та систему тактичної підготовки гравців в теніс, переглянуть відеозаписи матчів провідних тенісистів світу, методом аналізу тактичних дій отримають широкий спектр показників, розрахують загальну ефективність дій гравців у матчі та ефективності дій у кожній тактичній ситуації, нададуть на основі отриманих даних рекомендації гравцям та власні висновки з отриманих знань і умінь.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СИСТЕМИ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ГРАВЦІВ В ТЕНІС

Спортивна тактика - раціональні шляхи ведення спортивної боротьби, засоби об'єднання і реалізації рухових дій, які забезпечують ефективну змагальну діяльність, що призводить до досягнення поставленої мети.

Тактична підготовка гравця - це процес, що складається з комплексу методів і засобів, спрямованих на вивчення і вдосконалення мислення спортсмена під час матчу в умовах дефіциту часу і психологічної напруги.

Підготовка тенісиста носить комплексний характер і включає в себе чотири основних напрямки: психологічна, тактична, технічна і фізична підготовка. Всі ці напрямки тісно взаємопов'язані між собою. Психологія матчу визначає тактику ведення гри, яка, в свою чергу, базується на технічній підготовці гравця, а фізична підготовка є спільною основою.

Завдання тактичної підготовки тенісистів:

- стимулювати тактичне мислення за допомогою вправ на прийняття рішень;
- розвивати здатність маскувати і обирати момент для атак;
- оцінювати тактичний ризик;
- збільшити тактичну впевненість запланованим тиском, наприклад, активної атакою;
- розвивати терпіння;
- надати розуміння вдалих і розуміння невдалих тактичних прийомів в певних ситуаціях;
- змусити гравця використовувати свободу вибору.

Система тактики гри в теніс має структуру, яка базується на трьох елементах:

- фактори, які впливають на систему ведення гри під час матчу;
- базові тактичні моделі гри;
- тактичні ситуації.

Фактори, які впливають на тактичну систему ведення гри під час матчу є наступними:

- «середовище» (покриття корту: швидке, середнє, повільне; погодні умови: вітер, сонце, дощ, температура, вологість; інші чинники: суддівство, глядачі, час проведення матчу, штучне освітлення корту, тощо);

- «суперник» (стиль гри, рівень мотивації, вольові якості, рівень тактичної, технічної і фізичної підготовленості);

- «гравець» (фізичні якості, функціональна підготовленість, технічний арсенал, тактична виучка, змагальний досвід, вольові якості характеру і темперамент).

Тактична модель – це ведення гри за підготовленими до рівня навичок схемами, що включають в себе комплекс тактико-технічних прийомів (ударів і пересувань по майданчику).

Система ведення гри передбачає застосування наступних базових тактичних моделей:

- «тримати м'яч у грі»;
- «системно змушувати суперника здійснювати найдовші переміщення по корту»;

- «системно використовувати свої найбільш підготовлені техніко-тактичні прийоми»

- «системно змушувати суперника застосовувати не підготовлені техніко-тактичні прийоми».

Тактичні ситуації – це фіксовані у часі моменти гри, у яких гравець приймає рішення про застосування певних техніко-тактичних прийомів.

У системі тактики гри в теніс виділяють п'ять тактичних ситуацій:

- подача (перший удар у розігравші);
- прийом подачі (другий удар у розігравші – удар з відскоку);
- обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту (третій і наступні удари у розігравші – всі удари з відскоку);
- підготовка та проведення атакуючих дій (удари з відскоку, що

спрямовані у недосяжні для суперника зони коту, всі удари з льоту і над головою);

- протидія атакуючим діям суперника (обвідні удари – удари з відскоку, що застосовуються проти суперника, який проводить атаку з виходом на тактичну позицію біля сітки для ударів з льоту і над головою).

Оцінити рівень тактичної підготовленості гравця можливо розрахунком наступних показників: «Активність гравця», «Варіативність гравця» і «Ефективність дій». Найбільшу об'єктивність мають показники, які розраховані на основі даних, отриманих під час змагальної діяльності спортсмена.

Ефективність дій гравця у тактичних ситуаціях характеризує співвідношення результативних (переможних) розіграшів до загальної кількості розіграшів у певній тактичній ситуації.

Ефективність дій у певній тактичній ситуації розраховується за формулою (1.1).

$$E = \frac{N_i}{N} \cdot 100\% , \quad (1.1)$$

де E – ефективність дій у тактичній ситуації, %;

N_i – кількість результативних розіграшів у тактичній ситуації;

N – загальна кількість розіграшів у тактичній ситуації.

Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс за розрахованими показниками ефективності дій у тактичних ситуаціях наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення рівня тактичної підготовленості гравця

№	Діапазон значень ефективності дій у тактичній ситуації, %	Рівень тактичної підготовленості гравця	Рекомендації гравцю
1	81 - 100	Високий	Системно підтримувати рівень підготовленості
2	61 - 80	Середній	Застосовувати у навчально-тренувальному процесі засоби, що стимулюють прийняття рішень у тактичних ситуаціях
3	41 - 60	Низький	Застосовувати у навчально-тренувальному процесі засоби з навчання та вдосконалення тактико-технічних дій для певних тактичних ситуацій, підвищувати рівень фізичної підготовленості.
4	0 - 40	Не задовільний	

2 ПОРЯДОК ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Виконання практичної роботи «Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях» здійснюється у сім етапів.

Перший етап. Ретельно вивчити теоретичні основи системи тактичної підготовки гравців в теніс (див. Розділ 1) і правила гри (див. Додаток Б).

Другий етап. Ознайомитись з інформацією на офіційному саєті федерації тенісу України (www.ftu.org.ua) та офіційному саєті міжнародної федерації тенісу (www.itftennis.com). Корисною для виконання практичної роботи буде інформація про систему змагань (календар і Регламенти турнірів), результати проведених змагань, рейтинг гравців та їх спортивні результати.

Третій етап. Здійснити пошук у мережі Internet відеозаписів матчів провідних спортсменів, інформація про яких була отримана з офіційних саєтів федерацій.

Рекомендовано: приймати до розгляду тільки відеозаписи матчів у одиночному чоловічому і одиночному жіночому розряді; тривалість матчів повинна дорівнювати від 60 хвилин і більше; у підсумковому спортивному результаті матчів не повинно бути рахунків «6/0»; у назві під відеозаписом матчу бажано мати фразу «Full Match».

Четвертий етап. Обрати для розгляду певний матч і спортсмена для оцінки його тактичних дій.

Зробити попередній перегляд обраного відеозапису і заповнити відповідний протокол матчу у звіті про виконання практичної роботи.

Приклад заповнення протоколу матчу наведено у таблиці 2.1

П'ятий етап. Зробити основний перегляд обраного відеозапису.

Рекомендовано при перегляді зупиняти відеозапис після кожного розіграшу і фіксувати показники тактичних дій гравця, які зазначені у другій таблиці звіту про виконання практичної роботи.

Таблиця 2.1 – Протокол матчу

№	Параметр	Дані, результат
1	Прізвища, імена суперників (спортсменів, що грають матч)	ФЕДЕРЕР Роджер / НАДАЛЬ Рафаель
2	Назва турніру	Australian Open
3	Стадія турніру	Фінал
4	Дата проведення матчу	29.01.2017
5	Місце проведення матчу (країна, місто, арена)	Австралія, Мельбурн, Род Лейвер Арена
6	Тривалість матчу	3 години 38 хвилин
7	Підсумковий результат, переможець матчу	6/4 3/6 6/1 3/6 6/3 ФЕДЕРЕР Роджер
8	Адреса ресурсу у мережі «Internet» з відеозаписом матчу	https://www.youtube.com/watch?v=PnyAc93O3Zw

Приклад фіксації показників тактичних дій гравця під час матчу наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Показники дій гравця ФЕДЕРЕРА Роджера у тактичних ситуаціях під час матчу

№	Тактична ситуація	Показник	Результат
1	Подача	Кількість розіграшів, у яких гравець подає	115
		Кількість розіграшів за першу тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	85
2	Прийом подачі	Кількість розіграшів, у яких гравець приймає подачу суперника	174
		Кількість розіграшів за другу тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	65
3	Обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	Кількість розіграшів, у яких гравець здійснює обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	235
		Кількість розіграшів за третю тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	121
4	Підготовка та проведення атакуючих дій	Кількість розіграшів, у яких гравець готував і проводив атаку	107
		Кількість розіграшів за четверту тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	73
5	Протидія атакуючим діям суперника	Кількість розіграшів, у яких гравець протидіяв атаці суперника	35
		Кількість розіграшів за п'яту тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	12
6	Загальні показники для першої і другої тактичної ситуації	Загальна кількість розіграшів у матчі	289
		Кількість розіграшів за матч, у яких гравець здобув перемогу	150

Шостий етап. Розрахувати ефективність дій гравця у тактичних ситуаціях та загальну ефективність під час матчу за формулою (1.1), використовуючи дані другої таблиці звіту - показники дій гравця у тактичних ситуаціях під час матчу.

Отримані результати внести до третьої таблиці звіту про виконання практичної роботи. Приклад внесення розрахунків ефективності дій гравця у тактичних ситуаціях наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Ефективність дій гравця ФЕДЕРЕРА Роджера у тактичних ситуаціях під час матчу

№	Тактична ситуація	Ефективність, %
1	Подача	74
2	Прийом подачі	37
3	Обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	52
4	Підготовка та проведення атакуючих дій	68
5	Протидія атакуючим діям суперника	23
6	Загальна ефективність дій гравця в матчі	52

Сьомий етап. Надати висновки про проведену практичну роботу:

- оцінити рівень тактичної підготовленості гравця у кожній з тактичних ситуацій, використовуючи дані, що надані у таблиці 1.1;
- надати рекомендації гравцю з вдосконалення гри у кожній з тактичних ситуацій;
- підвести підсумок з отриманих Вами знань та вмінь;
- вказати на позитивні та негативні фактори, які мали вплив на виконання практичної роботи.

3 ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Звіт про результати виконання практичної роботи «Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях» може бути представлений для перевірки викладачу у електронному або друкованому вигляді.

Оформлення звіту про результати виконання практичної роботи виконується до загальних вимог:

- текстовий редактор має бути Microsoft Word, файл у форматі «doc» або «docx»;

- шрифт Times New Roman, 14 кеглем (у таблицях 12 кеглем); вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» - 1,5 Lines (у таблицях – «Одинарний» - 1 Lines); верхнє і нижнє поле сторінки – 2 см., лівє – 3 см., правє – 1,5 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см.);

- мова документу – українська;

- нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок;

- титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють;

- перенос складів у словах не використовується.

Формат назви файлу електронної версії звіту про результати практичної роботи повинен мати наступну структуру: скорочена назва інституту, номер академічної групи, прізвище та ініціали студента, який виконав роботу, номер практичної роботи, прізвище та ініціали викладача, який перевірів роботу.

Наприклад: «БЕМ-1021а_Яковенко_М_І_ПР№5_Сидоренко_О_С.doc».

Структура звіту про результати практичної роботи повинна бути

наступною:

- титульний лист;
- протокол матчу (таблиця);
- показники дій гравця у тактичних ситуаціях під час матчу (таблиця);
- ефективність дій гравця у тактичних ситуаціях під час матчу (таблиця);
- висновки;
- дата виконання.

Форма звіту про результати виконання практичної роботи наведена у додатку А.

Всі порожні графи таблиць у звіті мають бути заповнені даними.

Розділ ВИСНОВКИ у звіті не має обмежень за об'ємом та змістом викладеного матеріалу.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Викладач оцінює практичну роботу «Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс. Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях», що виконана студентом, за встановленими критеріями, які наведені у таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Критерії оцінки практичної роботи

№	Критерії	Оцінка роботи, бали
1	Робота виконана ретельно у повному обсязі. Експериментальні дані і результати розрахунків є об'єктивними. Присутній аналіз отриманих результатів, висновки чітко сформульовані та відображають власну позицію автора роботи. Звіт про виконання практичної роботи оформлений за встановленими стандартами. Звіт про виконану практичну роботу поданий на перевірку у встановлений термін.	16
2	Виконані критерії, що викладені у пункті 1, окрім: - експериментальні дані і результати розрахунків мають незначні відхилення від об'єктивних.	12
3	Виконані критерії, що викладені у пункті 1, окрім: - відсутні деякі експериментальні дані і результати розрахунків; - висновки сформульовані не коректно і не відображають власну позицію автора роботи.	8
4	Виконані критерії, що викладені у пункті 1, окрім: - робота виконана у неповному обсязі, відсутній аналіз отриманих результатів та відсутні висновки; - звіт про виконання практичної роботи має несуттєві відхилення від встановлених стандартів з оформлення.	4
5	Звіт про виконання практичної роботи не буде оцінений якщо: - робота містить ознаки плагіату; - експериментальні дані і результати розрахунків сфальсифіковані; - порушений строк подання роботи на перевірку; - порушені стандарти з оформлення практичної роботи; - у звіті про виконання практичної роботи не вказана скорочена назва інституту, номер групи, прізвище та ім'я студента, прізвище та ініціали викладача, дата виконання роботи; - назва файлу електронної версії роботи не відповідає встановленому формату.	0

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

- 1 Белиц-Гейман С.П. Теннис. Учебник для институтов физической культуры / С.П. Белиц-Гейман - М.: Физкультура и спорт, 1977. - 224 с.
- 2 Креспо М. Учебник передового тренера / М. Креспо, Д. Миллей - ITF, 1996. - 318 с.
- 3 Платонов В.Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В.Н. Платонов - К.: Олимпийская литература, 1997. - 584 с.
- 4 Платонов В.Н. Подготовка квалифицированных спортсменов / В.Н. Платонов - М.: Физкультура и спорт, 1986. - 288 с.
- 5 Платонов В.Н. Теория и методика спортивной тренировки / В.Н. Платонов - К.: Вища школа, 1984. – 350 с.
- 6 Райтер П. Теннис мирового класса / П. Райтер, Д. Гроппель - М.: ЭКСМО, 2004. - 304 с.
- 7 Офіційний переклад Правил тенісу 2019 року / Регламенти федерації тенісу України / Документи / Федерація / Головна / Федерація тенісу України // http://www.ftu.org.ua/libs/spaw2/uploads/docs/Tennis_rules.pdf, 04.01.2022.

ДОДАТОК А

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

Кафедра «Фізичне виховання»

Практична робота

«Визначення рівня тактичної підготовленості гравця в теніс.

Розрахунок ефективності дій у тактичних ситуаціях»

з дисципліни «Фізичне виховання»

спеціалізація з виду спорту «Теніс»

Виконав (-ла) студент (-ка) групи _____

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

Перевірив викладач (ст. викладач / доцент) _____

_____
(прізвище, ініціали)

Харків 2022

ПРОТОКОЛ МАТЧУ

№	Параметр	Результат
1	Прізвища, імена суперників (спортсменів, що грають матч)	
2	Назва турніру	
3	Стадія турніру	
4	Дата проведення матчу	
5	Місце проведення матчу (країна, місто, арена)	
6	Тривалість матчу	
7	Підсумковий результат, переможець матчу	
8	Адреса ресурсу у мережі «Internet» з відеозаписом матчу	

ПОКАЗНИКИ ДІЙ ГРАВЦЯ _____

(прізвище, ім'я)

У ТАКТИЧНИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС МАТЧУ

№	Тактична ситуація	Показник	Результат
1	Подача	Кількість розіграшів, у яких гравець подає	
		Кількість розіграшів за першу тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	
2	Прийом подачі	Кількість розіграшів, у яких гравець приймає подачу суперника	
		Кількість розіграшів, за другу тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	
3	Обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	Кількість розіграшів у яких гравець здійснює обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	
		Кількість розіграшів, за третю тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	
4	Підготовка та проведення атакуючих дій	Кількість розіграшів у яких гравець готував і проводив атаку	
		Кількість розіграшів, за четверту тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	
5	Протидія атакуючим діям суперника	Кількість розіграшів у яких гравець протидіяв атаці суперника	
		Кількість розіграшів, за п'яту тактичну ситуацію, у яких гравець здобув перемогу	
6	Загальні показники для першої і другої тактичної ситуації	Загальна кількість розіграшів у матчі	
		Кількість розіграшів за матч, у яких гравець здобув перемогу	

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЙ ГРАВЦЯ _____

(прізвище, ім'я)

У ТАКТИЧНИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС МАТЧУ

№	Тактична ситуація	Ефективність, %
1	Подача	
2	Прийом подачі	
3	Обмін ударами з відскоку на позиції біля задньої лінії корту	
4	Підготовка та проведення атакуючих дій	
5	Протидія атакуючим діям суперника	
6	Загальна ефективність дій гравця в матчі	

ВИСНОВКИ: _____

ДАТА ВИКОНАННЯ РОБОТИ: _____

ДОДАТОК Б

ОФІЦІЙНИЙ ПЕРЕКЛАД ПРАВИЛ ТЕНІСУ 2019 РОКУ

1. Корт.

Корт повинен бути прямокутним, довжиною 23,77 метри (78 футів) для одиночних матчів, 8,23 метри (27 футів) в ширину.

Для парних матчів, корт повинен становити 10,97 метри (36 футів) в ширину.

Корт повинен бути розділений по середині сіткою, закріпленою на дроті, або металевому тросі, закріпленому двома стовпами на висоті 1,07 метри (3,5 футів).

Сітка повинна бути повністю витягнута так, щоб заповнити простір між двох стовпів і мати гнізда такої величини, щоб гарантувати, що м'яч не зможе пролетіти крізь них.

Сітка повинна бути щільно підтиснута ременем в центрі на висоті 0,914 метри (3 фути).

Тканинна смуга повинна охоплювати дріт шнура або металу у верхній частині сітки.

Ремінь і смуга повинні бути повністю білими.

Максимальний діаметр дроту шнура або металу повинен бути 0,8 сантиметри (одна третина дюйма). Максимальна ширина ременя повинна бути 5 сантиметрів (2 дюйми).

Завширшки смуга тканини повинна бути в межах 5-6,35 сантиметрів (2-2,5 дюймів) з кожної сторони.

Для парних матчів центри стовпів кріплення сітки повинні бути на відстані 0,914 метри (3 футів) із зовнішньої сторони кожної бічної лінії парного корту.

Для одиночних матчів, якщо використовується одиночка сітка, центри стовпів кріплення сітки повинні знаходитись на відстані 0,914 метри (3 футів) за межами одиночного корту з кожної сторони.

Якщо використовується сітка для парної гри, вона повинна підтримуватися стійками заввишки 1,07 метри (3,5 фути), центри яких мають бути розташовані на відстані 0,914 метри (3 футів) із зовнішньої сторони кожної бічної лінії одиночного корту.

Лінії в торцях корту називаються задніми лініями, а лінії з боків корту називаються бічні лінії.

Дві лінії повинні бути накреслені між одиночними лініями на відстані 6,4 метри (21 фут) по обидві сторони від сітки, паралельно їй. Ці лінії називаються лініями подачі.

Центральна лінія подачі повинна бути накреслена паралельно одиночним бічним лініям і посередині між ними.

Кожна задня лінія повинна бути розділена навпіл центральною міткою, 10 сантиметрів (4 дюйма) в довжину, яка повинна бути накреслена у середині

корту і паралельно з бічними лініями.

Центральна мітка й центральна лінія подачі повинні бути завширшки 2 дюйми (5 сантиметрів). Ширина інших ліній корту повинна бути в діапазоні від 1 дюйма (2,5 сантиметрів) до 2 дюймів (5 сантиметрів), за винятком задніх ліній, вони можуть бути до 4 дюймів (10 сантиметрів) в ширину.

Всі вимірювання корту повинні бути зроблені до зовнішнього краю лінії. Всі лінії корту повинні бути однакового кольору, контрастного з кольором покриття. Жодна реклама на корті, сітці, ремені, смужці, стовпах кріплення сітки або одиночних стійках не дозволяється.

2. Постійне обладнання.

Постійне обладнання корту містить у собі огороження за й збоку від корту, глядачів, трибуни й сидіння для глядачів, а також усі інші пристосування навколо й над кортом, суддю на вищій, лінійних суддів, суддю на сітці і дітей, що подають м'ячі, визначених для них правилами. Коли одиночний матч грається з парною сіткою й одиночними стійками, стовпи кріплення сітки й частина сітки між одиночною стійкою й стовпом є постійним обладнанням, і не розглядаються в якості ігрової частини сітки або стовпами.

3. М'яч.

М'ячі, придатні для гри у відповідності з Правилами тенісу, повинні відповідати технічним вимогам. Міжнародна федерація тенісу виносить рішення з питань відповідності або невідповідності м'ячів для гри. Таке рішення може бути прийнято за власною ініціативою, або за клопотанням зацікавленої сторони, в тому числі будь-якого гравця, виробника обладнання або членів Національної асоціації. Такі постанови і заяви повинні бути прийняті відповідно до застосовуваної процедури перевірки й слухання Міжнародної федерації тенісу.

Організатори турніру повинні повідомити заздалегідь про:

- кількість м'ячів у грі (2, 3, 4 або 6);
- порядок зміни м'ячів у грі, якщо така передбачена.

4. Ракетка.

Ракетки, що затверджені для гри у відповідності з Правилами тенісу, повинні відповідати технічним вимогам. Міжнародна федерація тенісу виносить рішення з питань відповідності будь-якої ракетки або її прототипу. Таке рішення може бути здійснено за своєю власною ініціативою або за клопотанням будь-якої зацікавленої сторони, включаючи будь-якого гравця, виробника обладнання, Національної асоціації або їх членів.

5. Рахунок у грі.

А. Стандартний гейм.

В стандартному геймі рахунок гравця, що подає, повідомляють першим:

- немає очка – «0»;
- перше очко – «15»;
- друге очко – «30»;
- третє очко – «40»;

- четверте очко – «Гейм», за винятком коли кожен з гравців виграв по три очки - рахунок «Рівно». Після «Рівно», рахунок стає «Більше» для гравця, котрий виграє наступний розіграш. Якщо той же гравець виграє наступне очко, цей гравець виграє «Гейм», якщо ж наступне очко виграє суперник, рахунок знову «Рівно». Після рахунку «Рівно» гравець повинен виграти два очка поспіль, щоб виграти «Гейм».

Б. Тай-брейк гейм.

Під час тай-брейка рахунок ведеться в такій спосіб: «0», «1», «2», «3» і так далі. Гравець/пара, що перші набирають сім очок з перевагою не менше двох очок над противником виграє «Гейм» і «Сет». При необхідності, тай-брейк гейм триває, поки перевага у два очка не буде досягнута. Гравець, чия черга подавати, подаватиме перший у тай-брейку. Наступні два розіграші подає противник (у парному матчі, гравці подають у відповідності з черговістю подач у парі). Після цього кожен гравець/пара повинні подавати по черзі по два розіграшу до кінця тай-брейку (у парному матчі, черговість всередині кожної команди повинна продовжуватись в тому ж порядку, що і під час сету). Гравець/пара, чия подача була першою на тай-брейку, повинен приймати в першому геймі наступного сету.

6. Рахунок у сеті.

Існують різні методи рахунку в сеті. Два основних способи є «Повний сет» і «Тай-брейк сет». Будь-який метод може бути використаний за умови, якщо рішення оголошено заздалегідь до початку турніру. Якщо використовується метод «Тай-брейк сету», необхідне уточнення, який формат вирішального сету, «Тай-брейк сет» або «Повний сет».

А. «Повний сет».

Гравець/пара, що перші набирають шість геймів з перевагою не менше двох геймів над противником виграє «Сет». При необхідності, гра триває, поки перевага у два гейми не буде досягнута.

Б. «Тай-брейк сет».

Гравець/пара, що перші набирають шість геймів з перевагою не менше двох геймів над противником виграє «Сет». Якщо рахунок досягає «по шести», грається тай-брейк.

7. Рахунок у матчі.

Матч може бути зіграний з 3 сетів (гравець / пара повинні виграти 2 сету, щоб виграти матч) або з 5 сетів (гравець / пара повинні виграти 3 сету, щоб виграти матч).

8. Гравець, що падає та гравець, що приймає.

Суперники повинні перебувати на протилежних сторонах сітки. Гравець, що подає – гравець, що вводить м'яч у гру для розіграшу першого очка в геймі. Гравець, що приймає – гравець, що готовий відбити м'яч, поданий гравцем, що подає.

9. Вибір сторони та подачі.

Право вибору сторони корту або черговості подачі в першому геймі вирішується жеребом перед початком розминки. Гравець / пара, яка виграє жереб може вибрати:

- подавати або приймати в першому геймі матчу, і в цьому випадку суперник(и) повинен обрати сторону корту для першого гейму матчу;
- сторону корту для першого гейму матчу, і в цьому випадку суперник(и) повинен обрати, подавати або приймати в першому геймі матчу;
- зобов'язати суперника вибирати першим.

10. Зміна сторін.

Гравці повинні змінити сторони корту в кінці першого, третього і кожної наступної непарної кількості геймів. Також гравці повинні змінити сторони корту в кінці кожного сету, якщо загальна кількість геймів в цьому сеті непарна. Якщо ж сума геймів, зіграних у сеті, парна, зміна сторін відбудеться після першого гейму наступного сету. Під час тай-брейку гравці повинні мінятися сторонами після кожних шести очок.

11. М'яч у грі.

Якщо не зафіксовано помилку при подачі і не оголошено перегравання, м'яч перебуває в грі з моменту його введення, до моменту закінчення розіграшу.

12. М'яч торкається лінії.

Якщо м'яч торкається лінії, це вважається дотиком частини корту, обмеженою цією лінією.

13. М'яч торкається постійного обладнання.

Якщо м'яч в грі зачіпає постійне обладнання після правильного попадання в корт, гравець, який зробив цей удар, виграє очко. Якщо м'яч в грі зачіпає постійне обладнання, перш ніж він торкнеться землі, гравець, який зробив цей удар програє очко.

14. Порядок виконання подачі.

В кінці кожного стандартного гейму, гравець, що приймав повинен стати гравцем, що подає, а гравець, що подавав повинен стати гравцем, що приймає у наступному геймі. У парному матчі гравці пари, які подають, повинні вирішити, хто подає в першому геймі. Перед другим геймом те ж саме повинні вирішити їх суперники. Партнер гравця, що подавав у першому геймі, повинен подавати в третьому, а партнер гравця, що подавав у другому геймі, повинен подавати у четвертому. Ця послідовність повинна зберігатися до кінця сету.

15. Порядок прийому подачі.

Пара, яка буде приймати в першому геймі сету повинна вирішити, який гравець прийматиме перше очко. Відповідно, його партнер буде приймати друге очко. Суперники, також, повинні вирішити, кому приймати перше очко другого гейму, а кому друге. Ця послідовність повинна зберігатися до закінчення сету. Після того як гравець, що приймає, відбив м'яч, кожен партнер може завдати удар.

16. подача.

Безпосередньо перед початком руху подачі, гравець, що подає, повинен стояти обома ногами за задньою лінією (задня лінія повинна знаходитись між гравцем і сіткою) і в межах уявного продовження центральної мітки та бічної лінії. Гравець, що подає, повинен підкинути м'яч рукою в будь-якому

напрямку і вдарити по м'ячу ракеткою, перш ніж м'яч впаде на землю. Рух подачі завершується в момент удару або промаху по м'ячу. Гравець, в якого тільки одна робоча рука, може використовувати ракетку для підкидання м'яча.

17. Процедура подачі.

Процедура подачі в стандартному геймі наступна: гравець, що подає, по черзі займає положення за межами різних половин своєї сторони корту, в кожному геймі починаючи з правої половини. Під час тай-брейку, гравець, що подає, по черзі займає положення за межами різних половин своєї сторони корту, починаючи з правої сторони. М'яч після подачі повинен перелетіти через сітку і торкнутися квадрату подачі, розташованого по діагоналі навпроти, до того, як гравець, що приймає, відіб'є його.

18. Заступ.

Під час руху подачі, гравець не повинен:

- змінювати своє положення за допомогою ходьби або бігу, хоча невеликі рухи ніг дозволені;
- торкатися задньої лінії або корту ногою;
- торкатися ногою за межами уявного продовженням бічної лінії;
- торкатися ногою за межами уявного продовженням центральної мітки.

Якщо, гравець, що подає, порушує це правило, оголошується «Заступ».

19. Помилка при подачі.

Подача вважається помилкою, якщо:

- гравець, що подає, порушує Правила 16, 17 або 18;
- гравець, що подає, пропускає м'яч під час спроби вдарити його;
- м'яч, після виконання подачі, до моменту його приземлення, торкається постійного обладнання, одиночної стійки або стовпа кріплення сітки;
- м'яч, після виконання подачі торкається гравця, що подає, або його партнера, або їх одягу.

20. Друга подача.

Якщо перша подача потрапила в аут, гравець, що подає, повинен виконувати другу подачу без затримки, з тієї ж половини корту, що й перша, за винятком, коли перша подача була виконана з неправильної сторони.

21. Порядок подачі та прийому.

Гравець, що подає, не може подавати до тих пір, поки гравець, що приймає, не буде готовий. Проте, гравець, що приймає, повинен грати в розумному темпі гравця, що подає, і бути готовим до прийому протягом розумного періоду часу, коли гравець, що подає, готовий розпочинати наступний розіграш. Якщо гравець, що приймає, зробив спробу відбити м'яч на прийомі, він вважається готовим до прийому. Якщо буде доведено, що гравець, що приймає, не був готовий до прийому, помилка при виконанні цієї подачі, не зараховується.

22. Перегравання при подачі.

Подачу слід переграти, якщо:

- м'яч після подачі торкається сітки, ременя або металевго троса й потрапляє в правильний квадрат подачі; або, після дотику до сітки, ременя або металевго троса, торкається гравця, що приймає або його партнера, або предметів, які перебувають у них в руках;

- м'яч був поданий, в момент коли гравець, що приймає, не готовий до розіграшу.

У разі перегравання подачі, виконана подача не зараховується, а гравець, що подавав, буде подавати ще раз, але попередня помилка не скасовується.

23. Перегрвання.

Щоразу, коли призначається перегравання, переграється повністю очко, за винятком, коли призначено перегравання подачі після виконання другої подачі.

24. Гравець програє очко.

Очко вважається проганим, якщо:

- гравець виконує дві послідовні помилки при подачі;
 - гравець не зміг відбити м'яч, що перебуває в грі, перш ніж м'яч відскочить другий раз;

- гравець відбиває м'яч, що перебуває в грі, посилаючи його за межі корту або в об'єкти, що перебувають поза межами корту суперника;

- гравець відбиває м'яч, так що, перш ніж торкнутися землі, він потрапляє в постійне обладнання;

- гравець, що приймає, відбиває м'яч перш ніж він доторкнеться землі вперше;

- гравець навмисно ловить м'яч в грі на ракетку, або навмисно двічі поспіль завдає удар по м'ячу;

- якщо гравець, ракетка, будь то в руці гравця чи ні, або одяг гравця, або предмети, що перебувають в руках гравця, торкаються сітки, стовпів кріплення сітки/одиначної стійки, проводу або металевго тросу, смужки або ременя сітки, або корту суперника в будь-який момент, коли м'яч перебуває в грі;

- гравець відбиває м'яч, перш ніж той перетне сітку;

- м'яч, перебуваючи у грі, торкається гравця, його одягу або те, що він носить, крім ракетки;

- м'яч, перебуваючи у грі, торкається ракетки, в момент коли гравець не тримає її;

- гравець навмисно і суттєво змінює форму ракетки коли м'яч знаходиться у грі;

- у парному матчі, обидва гравці торкаються м'яча при відбиванні його.

25. Правильно відбитий м'яч.

М'яч вважається правильно відбитим, якщо:

- м'яч торкається сітки, стовпа, кріплення одиначної стійки, троса, смужки або ременя, перелітає зверху та потрапляє в межі корту, за винятком випадків, передбачених Правилами 2 і 24 (г);

- після того, як м'яч під час гри, вдарився в межах правильної половини

корту гравця, і до удару у відповідь, повертається на сторону суперника, гравець наздоганяє його на чужій стороні і відбиває м'яч в межі корту, за умови, що гравець не порушує Правило 24;

- м'яч, пролітаючи поза межами сітки, вище або нижче рівня верхньої частини сітки, навіть якщо торкається стовпів кріплення сітки, попадає в корт, за винятком випадків, передбачених в Правилах 2 і 24 (г);

- м'яч пролітає під тросом сітки між одиночною стійкою і стовпом кріплення сітки, не зачіпаючи її, попадає в корт, не порушуючи Правил 2 і 24 (г);

- ракетка гравця перелітає через сітку, після правильно виконаного удару гравцем на своїй стороні, і м'яч потрапляє в корт суперника;

- гравець відбиває м'яч, який влучив в інший м'яч, що лежав у межах корту.

26. Перешкода.

Гравець виграє очко, якщо навмисна дія суперника стала перешкодою для нього під час розіграшу. Проте, розіграш повинен бути переграний, якщо перешкода була викликана ненавмисною дією суперника, або чимось незалежним від контролю гравця (не включаючи постійне обладнання).